

NEJPRASTAS DIENORAŠTIS:

ANTIGONĖ SIBIRE

- akistata praeities ir dabarties sandūroje

2010 08 25

Esu gyvas gyvo proceso liudininkas, įvykio, kuris gali likti nepastebėtas, jei mes ir toliau liksime tokie, kokie esame dabar. Tasai netikėtas (kaip ir 1968-taisiais) Jono Jurašo telefono skambutis ir kvietimas kurti muziką jo režisuojamai Aušros Marijos Sluckaitės tragedijai "Antigonė Sibire" (pagal Jeano Anouilh'o „Antigonę“) Kauno dramos teatre buvo tikra Dievo dovana po karštos varginančios vasaros ir kitokių daug jėgų pareikalavusių įvykių. Muzika gimė greitai, nes viskas atrodė aišku ir tikra. Sukilo manyje 40-ties metų senumo kronikos, spektakliai "Mamutų medžioklė", "Grasos namai", "Šventežeris", "Barbora Radvilaitė". Tuometinis ir dabartinis visų spektaklyje užimtų aktorių pietizmas lyg neišblėso, o dar sutvirtėjo. Juk ir Sąjūdis, drįstu teigti, prasidėjo ne Vilniuje, o Kaune, dramos teatro scenoje, kuri visą laiką buvo patriotinės ir tautinės minties avangarde. Kauno dramos teatre brendo intelektualioji pokyčių reikmė ir čia, spektaklių metu formavosi būsimų įvykių filosofija. Dabar mes praradome tą įdirbį, ir daugelyje mūsų šiandienio gyvenimo sričių reikėtų pakartoti anų metų žygius.

Ateinu į repeticijas ir lyg visa buvo vakar, prieš valandą, ką tik. Jono Jurašo kūrybinis metodas, maniera, stilius ir vertybės yra man labai artimos ir džiaugiuosi, kad per visus tuos dešimtemčius jos išsaugotos. Jis nesivaiko tų visų tariamai postmoderninių šūkalių su visom apgailėtinom nešvankybėm ir patologijom. Jonas sugrąžina esmes, poreikį mąstyti, o ne vien tik žiūrėti ar būti šokiruojamam, Todėl ir sakau - "Antigonė Sibire" bus testas mūsų visuomenės brandumui ir pastabumui. Taip, tremtinių tema kai kam pavojingai pabodo, sako, kad tai praeitis ir viskas čia aišku. Tačiau pasirodo, kad nėra taip paprasta. Tą patvirtina ir į tremimo vietas

organizuotų ekspedicijų dalyvių dienoraščiai. Beje, jie taipogi inkorporuoti į spektaklį.

Taigi - Antigonė Sibire. Kas tai? Iššūkis? Atmintis? Pramoga? Ar nekalbės aktoriai į salėje susirinkusių žiūrovų tuštumą? Dabar, kai taip smagiai puolame nusižmoginti, didelės, skaudžios, rimtos, amžinos ir žmogiškumą palaikančios temos nemadingos. Dabar svarbu suvartoti, pagriebti, pažeminti, įtarti, paniekinti istoriją, mirtį, džiaugsmą, ilgėsį, svajonę, viltį, meilę. Iš visko šaipytis, nepalikti nieko šventa, visame, kas dar kiek tyra, būtina surasti bjaurasties ir purvo, o jei neberandama, sukurti, prikergti. Antigonė gali apsilankyti visur - visame pasaulyje ji randa valdovų, demagogų, uzurpatorių ir savomis tiesomis įtikėjusių oligarchų paliktų kraupių ženklų. Priešintis? Taip. Kovoti? Taip. Susitaikymas Antigonę paverstų niekam nežinomu baikščiu inteligentėliu, kurių tiek daug kasdien grimzta į nebūtį. *Palaidotj brolij* - tai tik antikinė metafora, kuri perkelta į naujųjų laikų istoriją liudija jos pažeidžiamumą. Kas nebijo tai padaryti visuotinės baimės akivaizdoje? Tik Antigonė.

Repeticijos prasidėjo. Teatro vadovybei ir autoriams leidus čia rasite mano darytas nuotraukas. Daug kaspremjeros dieną atrodys kitaip, tačiau procesas gali paaiškinti rezultatą. O jis tikrai bus. Kitas klausimas - kaip ir kieno pastebėtas. Testas prasideda.

2010 09 04

"Antigonės Sibire" repeticijos vyksta labai kūrybiškai, bet nepasakyčiau, kad be sunkumų. Žinoma, tie sunkumai susieti su meniniais uždaviniais. Nuosekliai kinta, tobulėja ir vystosi pagrindinė veikalo idėja, režisierius negailestingas sau ir aktoriams, reikalauja visiško atsidavimo ir tikslumo. Tasai vidinis kūrėjų nepasitenkinimas yra didžiausia vertybė. Ir ją išsaugojusieji kenčia labiau, nes giliau ir jautriau išgyvena tai, ką Ilgojoje scenoje daro. Sėdžiu repeticijose ir gaudau save mintyse - viskas yra niuansai, detalės, užuominos, kurie vėliau sulipę vienos su kitomis turi tapti didžiąja visuma - Spektakliu. Taip, daug tų smulkių, tuo metu svarbiomis atrodančių detalių išgaruoja, niekas jų nebeprisimena, tačiau kažkur viduje, gilumoje jos išlieka, maitina naujas įžvalgas ir naujus uždavinius. Režisierius

kasdien visus užverčia galybe užduočių. Ir visa svarbu, turi būti tiksliai išpildoma. Ne visada pavyksta. Tačiau toje gausoje kiekvienam aktoriui pateikiamas nuostabus šansas žaisti tų teikiamybių ribose, ieškoti, improvizuoti, gyventi savo herojų gyvenimą jo gyvenimo šviesoje. Koks tai įdomus ir nepakartojamas procesas!

Visi gražiai padeda vieni kitiems - tai teksto eilutę primena, tai rekvizitą paduoda, tai kokią netikėtą mintį pasiūlo ar tiesiog išgyvena sėkmę ir *ne-sėkmę*, kaip pasakytų Arvydas Šliogeris...

Repeticijos tęsiasi kasdien, gal tik savaitgalis iškrenta. Jau ir dekoracija formuojasi, tačiau kokia gi čia dekoracija - Ilgoji salė pati jau yra dekoras ir tik dailininkų tvarkomos detalės tą niūriai tragišką erdvę pamažu paverčia didžios, niekada nesibaigiančios dramos vieta.

Eglė/Antigonė atiduodama visą save turi begalę uždavinių ir režisierius vis "krauna" ir "krauna" naujas idėjas, veiksmus; Jūratė/Euridikė-Antroji Antigonė mezga ir mezga, vis įsiterpdama į dramos eigą savo sodriu ir nežemišku balsu; Liubomiras/Kreontas ieško savo herojaus tarp dabarties ir antikos, ieško talentingai, veržliai ir kartu - kiek paslaptinai, lyg nenorėdamas dabar išduoti to, kas jaubeveik matosi; Mindaugas/Pažas - tikra muzikos siela - sergėja visų giedojimus ir nuoširdžiai įsilieja į dramos aktorių ansamblį...Visi dirba darniai, yra dosnūs menui ir jo iššūkiams.

Beje, būtų gerai, kad spektaklį privaloma tvarka pažiūrėtų VISI Lietuvos Respublikos Seimo nariai. Ir būtinai DU kartus: vieną pamatyti, o antrą - išgirsti. Būtų ne pro šal...

2010 09 23

"Antigonės Sibire" repeticijos bėga į pabaigą [PREMJERA – 2010 m. spalio 2, 3, 5, 21 ir 28 d. Kauno Dramos teatro Ilgojoje salėje...] Vakar Jonas Jurašas paskambino man ir pasidžiaugė, kad spektaklis jau sušviestas. Žinoma, Ilgojoje salėje nėra tokių sąlygų, kokias siūlo didžioji scena, tačiau ir spektaklis joje visuomet kitoks, netikėtas ir netradicinis. Aktoriai smarkiai pasistumėję pirmyn, atsirado daugiau laisvumo, drąsumo, tikslumo. Retsykiais Jonas vis skirdavo (savo repeticijų sąskaita) papildomo

laiko muzikinėms repeticijoms - juk spektaklyje skamba net 14 giesmių! Daug ir gražiai padeda Mindaugas Jankauskas, kuriantis Pažo vaidmenį, puikus dainininkas (A.Januto ir V.Noreikos mokinys). Beje, Lietuvoje didesnių darbų negavęs jau užangažuotas muzikiniame teatre Vokietijoje... Labai laikiu pirmų perbėgų, susitikimo su publika. Spektaklis bus be pertraukos, tačiau ji ir nereikalinga, nes nutrauktų vieningą vystymą. Turėjau problemų su finaline muzika. Matau - Jonui nepatinka, nieko nesako, tačiau veidas viską išduoda. O ir aš juntu - vis ne tai, vis ne taip. Trys ar keturis kartus vis iš naujo... [Finalas](#) Pamenu, kai šešis kartus Juozui Miltiniui rašiau muziką tragedijai "Edipas Karalius". Būdavo, atvažiuoja į Kauną (specialiai muzikos pasiklausyti!), pasiklauso, susiraukia, pasako lėtai "netinka, ne tai, ne, brangusis, ne tai" ir išvažiuoja. Po savaitės vėl viskas tas pats...Privargau, bet galiausiai, mano profesoriaus Ed.Balsio pamokytas, parodyčiau pirmąjį variantą. "O dabar, sako - broli, pataikei". Gi po premjeros priėjo ir primerkęs akis ištarė: "O tada mane apgavai. Balsys primokė?"... Tai štai tokios tokelės su ta muzika teatrui. Grynas vargas. Ir nepaprastas malonumas. Žinoma, Jonui pirmojo varianto nesiūliau, nes tikrai ne pats geriausias. O jau ir pamokytas esu... Tad ne daug ir beliko - pirmomis spalio dienomis premjera. Jaudinuosi. Ramu tik tiek, kad ne aš vienas...

Giedrius Kuprevičius

SPEKTAKLIO METRIKA

Režisierius – Jonas Jurašas

Kompozitorius – Giedrius Kuprevičius

Scenografija ir kostiumai – Agnė Kupšytė ir Laurynas Liepaitė

Vaidina: Gintaras Adomaitis, Eugenija Bendoriūtė, Saulius Čiučelis, Tomas

Erbrėderis, Mindaugas Jankauskas, Liubomiras Laucevičius, Eglė Mikulionytė,

Neringa Nekrašiūtė, Jūratė Onaitytė, Indrė Patkauskaitė, Egidijus Stancikas, Arūnas

Stanionis, Milė Šablauskaitė, Mikalojus Urbonas, Regina Varnaitė